

Küresel Isınmaya Karşı Neler Yapmalıyız?

Pek çok ülke, çevreye son derece zararlı olmasına karşın, özellikle kömür gibi fosil yakıtları kullanmaktadır. Kyoto protokolü sera gazı emisyonlarını azaltmaları için OECD ülkelerine çağrıda bulunmaktadır. Kyoto'da 2008-12 yılları arasında toplam sera gazı emisyonlarının 1990 yılı seviyesinin %5.4 altına çekilmesi hedeflenmiştir. ürünleri seçin. WF, dünya çapında yürüttüğü Powerswitch! kampanyasıyla, hükümetler ve iş dünyasını WF, dünya çapında yürüttüğü Powerswitch! kampanyasıyla, hükümetler ve iş dünyasını yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı konusunda sorumluluk almaya davet ediyor. Kampanya kapsamında, kömür, petrol, doğal gaz gibi fosil yakıtlar ve nükleer enerji yerine su, jeotermal, biyokütle ve güneş enerjisinin kullanılması teşvik ediliyor.

Ulusal enerji stratejileri en az 30 yıllık bir süreyi öngörür şekilde hazırlanmalıdır. Diğer enerji kaynaklarının geliştirilmesine ve güvenli kullanımına yönelik politikalar belirlenmelidir. Ulusal enerji politikasının oluşumuna sivil toplum kuruluşlarının ve yerel halkın katılımı sağlanmalıdır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi yapılmak koşuluyla, yerel ölçekte rüzgar ve güneş gibi alternatif enerji kaynaklarından yararlanılmalıdır.

Tarım, amonyak ve metan gibi değişik emisyonların atmosfere karışmasına neden olmaktadır. Avrupa amonyak emisyonunun %90'ı çiftlik hayvanları ve kimyasal gübrelere kaynaklanmaktadır. Kimyasal gübre kullanımı, bir sera gazı olan azotdioksit emisyonunu da artırır. Azot ve fosfor içeren gübrelere kullanımı azaltılmalıdır.

Biz neler yapabiliriz?

- Enerji dostu ampuller kullanılmalı.
- Televizyonlar bekleme konumunda bırakılmamalı.
- Doğru ışıklandırma kullanılmalı.
- Klima yerine vantilatör kullanılmalı.
- Evler ısı kaybına karşı yalıtılmalı.
- Eşyalar, radyatörleri kapatmayacak şekilde yerleştirilmeli.

Su kaynaklarının kıtlığı da bir başka önemli sorun. Ancak, alınabilecek önlemler de yok değil.

- Diş fırçalama, bulaşık yıkama, traş esnasında musluk açık bırakılmamalı.
- Daha az su tüketen yeni teknoloji klozetler kullanılmalı.
- Klozete asılan temizleme maddeleri kullanılmamalı.
- Çamaşır suyu tüketimi en aza indirilmeli.
- Akan tesisatlar onarılmalı.
- Hortumla sulama ve yıkama yapılmamalı.
- Suyu, kireç ve bakterilerden arındıran filtreler kullanılmalı.

Çevre örgütleri, tüketicileri ulaşım sektörü konusunda da uyarıyor.

Bu sektör, yenilenemeyen enerji kaynaklarının baş tüketicisi ve sektörde kullanılan gazların emisyonları, hava kirliliğine, iklim değişikliklerine neden oluyor.

- Toplu taşıma araçları tercih edilmeli.

- Kısa mesafelere arabayla gitmek yerine, yürümeli.
- Kurşunsuz benzin tüketen araçlar tercih edilmeli.
- Aracın taşıma kapasitesi aşılmamalı.
- Uzun duraklamalarda aracın kontağı kapatılmalı.

Çevre örgütleri, tüketicilere geri dönüşümü bir yaşam tarzı olarak benimsemelerini, alışveriş sırasında aşırı tüketimden kaçmalarını öğütüyor. Tüketicilerin özenli davranması gereken en önemli konuların başındaysa ambalaj tüketimi geliyor. Zira plastik ambalajların doğada kaybolma süresi bin yılı buluyor.

- Tüketiciler, uzun ömürlü ürünlere yönelmeli.
- Geri dönüştürülemeyen ambalajlarda satılan ürünler alınmamalı.
- Başta PVC olmak üzere, plastik ambalajlardan kaçınmalı.
- Şişe ve kavanoz gibi cam ürünler tercih edilmeli.
- Plastik poşet ve yiyecek kapları gibi ürünler yeniden kullanılmalı.
- Alışverişlerde plastik poşet kullanılmamalı.
- Cam malzemeler, organik çöplerle birlikte atılmamalı.

Gündelik hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen bilgisayarların yarattığı kirlilik de azımsanacak gibi değil.

- Elektrik tüketimi daha düşük modeller alınmalı.
- Yazıcıdan kağıt çıktısı alınması asgariye indirilmeli.
- Bilgisayarlar bekleme konumunda bırakılmamalı.
- Kullanılmayan bilgisayarlar atılmamalı.

Küresel Isınmanın Nedenleri

Isınmanın nedeni %90 insan. Birleşmiş Milletler iklim konferansı bugün, iklim değişikliği konusundaki dördüncü değerlendirme raporunu açıkladı. Raporda, dünya ısısının 2100 yılına dek 1,8 ile 4 derece arasında yükseleceği kaydedildi. Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın başkanı Achim Steiner'in, uzun zamandır beklenen raporunda, küresel ısınmanın, yüzde doksandan da yüksek bir olasılıkla, insan faaliyetleri yüzünden meydana geldiği sonucuna varıldı. Steiner, bu bulguların, artık, son 50 yılda artan sıcaklıklara neyin yol açtığı konusundaki tartışmalara bir nokta koymasına gerektiğini söyledi.

2001 yılında hazırlanan son BM raporunda insan sorumluluğu yüzde 70'ler civarında saptanmıştı.

Beş dakika karanlık' eylemi

Raporun açıklanması öncesinde küresel ısınmayla mücadele kampanyası yürüten Fransız grupların öncülüğünde dünya çapında beş dakikalık bir elektrikleri kapama eylemi yapıldı.

Eyfel Kulesi beş dakika karanlıktaydı

TSİ ile 20.55-21.00 arasındaki eylemde, 20 bin ampülle aydınlatılan Eyfel Kulesi karanlığa gömüldü.

Fransa'da ülke çapında yapılan eylem ardından elektrik şirketi, bu süre içinde 800 megawatt'lık bir düşüş kaydettiğini bunun da normal tüketimin yüzde 1'i olduğunu belirtti.

Eyleme bazı Avrupa başkentleri de sembolik destek verdi.

Roma'da en önemli iki tarihi anıt olan Kolezyum ve Capitol'ü, Madrid'de Puerta de Alcalá kemerini aydınlatan ışıkları kapatıldı.

Atina'da, pek çok devlet binasının ışıkları söndürüldü.

Fakat, eyleme karşı çıkan bazı uzmanlar, beş dakika içinde açılıp kapanacak elektriklerin, sürekli yananlardan daha fazla enerji tüketeceğini ve santrallere aşırı yük getirerek sorunlar yaratabileceğini söylüyorlar.

Raporda ne var?

Çağımızın en büyük tehditlerinden biri olarak görülen iklim değişiminde "bilimin" vardığı noktayı özetleyen BM raporu, hükümetlerin politikalarını belirlerken temel alabileceği bir belge oluşturmayı amaçlıyor.

Paris'te yapılan toplantılarda en çok tartışılan konulardan biri, denizlerin düzeyinde ne kadar yükselme beklendiğiydi.

BM İklim Değişikliği Paneli'nin 2001'deki son raporunda denizlerin düzeyinin bu yüzyılın sonuna dek 140 santim yükseleceği tahmin edilmişti. Son derece kaygı verici bir rakamdı bu.

Yeni rapordaysa "Denizler 18 ile 59 santim arasında yükselecek" deniyor. Antarktika ve Grönland'daki buzulların erimesiyle oluşacak yükselmenin de gözardı edilmemesi gerektiği vurgulanıyor.

Grönland, her 40 saatte bir, 40 kilometreküp buz kaybediyor. Bu, gelişmiş bir ülkedeki 3-4 milyon nüfuslu bir kentin, örneğin Los Angeles'ın bir yıllık su kullanımına eşit.

Küresel Isınma Nedir Küresel Isınmanın Sebepleri Nelerdir?

İnsanlar tarafından atmosfere salınan gazların sera etkisi yaratması sonucunda dünya yüzeyinde sıcaklığın artmasına küresel ısınma deniyor. Daha ayrıntılı açıklamak gerekirse dünyanın yüzeyi güneş ışınları tarafından ısıtılıyor.

Dünya bu ışınları tekrar atmosfere yansıtıyor ama bazı ışınlar su buharı, karbondioksit ve metan gazının dünyanın üzerinde oluşturduğu doğal bir örtü tarafından tutuluyor. Bu da yeryüzünün yeterince sıcak kalmasını sağlıyor. Ama son dönemlerde fosil yakıtların yakılması, ormansızlaşma, hızlı nüfus artışı ve toplumlardaki tüketim eğiliminin artması gibi nedenlerle karbondioksit, metan ve diazot monoksit gazlarının atmosferdeki yığılması artış gösterdi. Bilimadamlarına göre işte bu artış küresel ısınmaya neden oluyor. 1860'tan günümüze kadar tutulan kayıtlar, ortalama küresel sıcaklığın 0.5 ila 0.8 derece kadar arttığını gösteriyor.

Bilimadamları son 50 yıldaki sıcaklık artışının insan hayatı üzerinde farkedilebilir etkileri olduğu görüşünde.

Üstelik artık geri dönüşü olmayan bir noktaya yaklaşıyor.

Hiçbir önlem alınmazsa bu yüzyıl sonunda küresel sıcaklığın ortalama 2 derece artacağı tahmin ediliyor.

2007'nin de dünya genelinde kayıtların tutulmaya başlandığı son 150 yıllık dönem içinde en sıcak yıl olabileceği öngörüsü var.

Peki bu sıcaklık artışı yani küresel ısınma nelere yol açıyor, hayatımızı nasıl etkiliyor?

Dünya iklim sisteminde değişikliklere neden olan küresel ısınmanın etkileri en yüksek zirvelerden, okyanus derinliklerine, ekvatorlardan kutuplara kadar dünyanın her yerinde hissediliyor.

Kutuplardaki buzullar eriyor, deniz suyu seviyesi yükseliyor ve kıyı kesimlerde toprak kayıpları artıyor. Örneğin 1960'ların sonlarından bu yana Kuzey Yarıkürede kar örtüsünde yüzde 10'luk bir azalma oldu. 20'inci yüzyıl boyunca deniz seviyelerinde de 10-25 cm arasında bir artış olduğu saptandı.

Küresel ısınmaya bağlı olarak dünyanın bazı bölgelerinde kasırgalar, seller ve taşkınların şiddeti ve sıklığı artarken bazı bölgelerde uzun süreli, şiddetli kuraklıklar ve çölleşme etkili oluyor.

Kışın sıcaklıklar artıyor, ilk bahar erken geliyor, sonbahar gecikiyor, hayvanların göç dönemleri değişiyor. Yani iklimler değişiyor.

İşte bu değişikliklere dayanamayan bitki ve hayvan türleri de ya azalıyor ya da tamamen yok oluyor.

Küresel ısınma insan sağlığını da doğrudan etkiliyor

Bilimadamları, iklim değişikliklerinin kalp, solunum yolu, bulaşıcı, alerjik ve bazı diğer hastalıkları tetikleyebileceği görüşünde

Küresel ısınmanın Türkiye'ye etkileri

2070'te Türkiye genelinde sıcaklıklar 6 derece kadar yükselecek, Karadeniz Bölgesi dışında yağışlar iyice azalacak. Ekosistem değişince, birçok canlı türü de yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacak. İstanbul Teknik Üniversitesi Avrasya Yerbilimleri Enstitüsü, küresel ısınmasının, Türkiye üzerindeki etkilerine ilişkin bir senaryo hazırladı. Bu senaryoya göre, küresel ısınma aynı şekilde devam ederse, 2070'te Türkiye genelinde sıcaklıklar 6 derece kadar yükselecek. Ekosistem değişecek, canlı türleri yok olma tehlikesi yaşayacak. Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, Türkiye'nin küresel ısınmayla mücadele karşısındaki tutumunu, "İlk defa bir yerde Türkiye Cumhuriyeti hükümeti bizden bilgi talep eder durumda oldu. Bu tabii bizi çok sevindirdi ama Türkiye bu açıdan geç kalmış bir ülke" sözleriyle eleştirdi.

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın isteğiyle, "Türkiye için iklim değişikliği senaryoları" başlıklı bir rapor hazırladıklarını söyleyen Dalfes, şu ana kadar elde edilen verilerin, 2070 -2100 yılları arasını kapsadığını açıkladı.

Dalfes, çalışmayla en kötü durum için hazırlanmış bir projeksiyon yapıldığını dile getirerek, "Türkiye'yi hoş olmayan bir tablo bekliyor" dedi.

Eldeki verilere göre küresel ısınma aynı şekilde devam ederse, yaz aylarında Türkiye'nin batısında sıcaklıklar 5 ila 6 derece, Orta ve Doğu Anadolu ile Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ise 3 ila 4 derece yükselecek.

Kış aylarında da sıcaklıklar 2 ila 3 derece yükselecek.

Senaryoya göre, 2070 yılında Karadeniz Bölgesi'nde yağışlar yüzde 10 ila 20'lik artış gösterecek, güneyde ise yüzde 30'a kadar azalacak.

Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, iklim değişikliklerinin farklı şekillerde hissedileceğini, önümüzdeki on yıllarda iklimin değişikliğinin daha fazla hissedileceğini vurgulayarak şöyle diyor:

"Kar yağdığı kışlar da olacak, daha az kar yağdığı kışlar da olacak. Türkiye'nin ekosistemlerinde ciddi sorunlar olacak ki bu ekosistemler de bir ülkeyi bir coğrafyayı ayakta tutan şeyler... Böceğiyle, merasıyla, kurduyla, hayvanıyla canlılar etkilenecek, bir sürü canlı yok olacak..."

Dalfes, küresel ısınmayla mücadele konusunda, öncelikle, sera gazlarının yayılımının azaltılması gerektiğini vurguluyor.

İstanbul Teknik Üniversitesi Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü tarafından yürütülen çalışmaların önümüzdeki yıl tamamlanması planlanıyor.

Küresel ısınmanın sonuçları

Küresel ısınmanın sonuçları BM Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) çalışmaları sonucunda, küresel ısınmanın Avrupa'da, kutuplarda, küçük ada devletlerinde ve dünyanın başka bölgelerinde yol açabileceği sonuçlar belirlendi. Taslak halindeki rapor, 130'u aşkın ülke hükümetinin desteklediği ve 2000 dolayındaki bilim adamını ve hükümet temsilcisini kapsayan IPCC'nin yarın başlayacak toplantılarında ele alınacak ve nihai şekli, 6 Nisanda Brüksel'de açıklanacak.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN AVRUPA'DA BEKLENEN ETKİLERİ

- Nehir yatağı havzalarının, şiddetli ve tehlikeli akıntılara sahip kısımları yüzde 19'dan, 2070 yılında yüzde 34-36'ya çıkacak.
- Batı Avrupa'da muhtemelen milyonlarca insan, sulak alanlarla iç içe yoksunluk içerisinde yaşayacak.
- Küresel sıcaklık ortalamalarının hızla yükseleceği bir senaryonun gerçekleşmesi halinde 2080'lerde yılda fazladan 2,5 milyon kişi daha kıyı şeritlerindeki sellerden etkilenecek.
- Çeşitli senaryolara göre 2070'lerde akarsu potansiyelleri Avrupa'nın Akdeniz kısmında yüzde 20-50 arasında düşerken, Kuzey ve Doğu Avrupa kısımlarında yüzde 15-30 arasında artacak.
- Alp buzullarının küçük olanları ortadan kalkacak, büyükleri 2050 itibariyle yüzde 30-70 arasında eriyecek.
- Akdeniz'e yönelik turizm yazın düşerken, ilkbahar ve sonbaharda artacak.

KUTUPLAR VE BAZI DİĞER BÖLGELER

- Kuzey kutbundaki deniz buzulları 2100'e kadar yüzde 22-33 arasında azalacak, Antarktika'da ise tamamen ortadan kalkabilecek. Deniz dışı alanlardaki buzullarda önemli incelmeye olacak ve bu, yeryüzündeki deniz seviyesini yükseltecek.
- 2100 yılına kadar deniz seviyesindeki yükselmenin 18-59 santimetre arasında olabileceği tahmin ediliyor.
- Şu anda 500 bin kilometre kare olan Himalaya buzul alanı, 2030'da 100 bin kilometre kareye kadar gerileyebilecek.
- Asya'da birçok ülkede açlık sorunu olacak.
- Asya'da 2020 yılında su sıkıntısı çeken kişi sayısı 1,2 milyar kişiye kadar yükselebilecek.
- Ada devletlerde genellikle kıyılara inşa edilen uluslararası havaalanları ve yollar su altında kalabilecek.